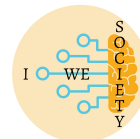

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+ KA2 strategic partnership Nr.2020-1-LV01-KA227-ADU-094488 "I. We Society"

KAKO RADITI S ODRASLIM OSOBAMA TIJEKOM PANDEMIJE COVID-a

PROBLEMI VEZANI UZ PANDEMIJU COVID-19 I MOGUĆA RJEŠENJA U OBRAZOVANJU ODRASLIH U LATVIJI

Dana 6. studenog 2020., latvijska vlada odlučila je proglašiti izvanredno stanje u cijeloj zemlji od 9. studenog 2020. do 6. prosinca 2020. (Vidi Uredbu kabineta ministara br. 6. studenog 2020. 655 „O proglašenju izvanrednog stanja " na <https://likumi.lv/ta/id/318517/redakcijas-datums/2020/11/06>)

Naredba za hitne slučajeve predviđa ispunjavanje sljedećih zahtjeva u području obrazovanja:

- osobno prekinuti proces učenja u svim obrazovnim ustanovama i osigurati učenje na daljinu, osim praktičnih dijelova stjecanja programa strukovnog obrazovanja koji su neophodni za stjecanje stručnih vještina ili kvalifikacija, a koji se ne mogu izvoditi na daljinu. Probe zbornice i nastava puhača nisu dopušteni.
- utvrditi sljedeću organizaciju rada tijekom 17.10.2020. - 06.11.2020.:

Individualna nastava je dopuštena od 26. listopada 2020. do 6. studenog 2020. za:

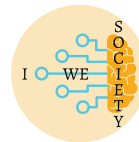
- ✓ polaznike programa na engleskom jeziku;
  - ✓ računalni tečajevi s malo ili nimalo predznanja;
  - ✓ polaznike programa crtanja i slikanja;
  - ✓ polaznike programa keramike;
  - ✓ sudionike novog roditeljskog programa;
  - ✓ polaznike klavirskog programa;
  - ✓ polaznike programa sviranja gitare;
  - ✓ sviranje flaute za sudionike programa;
  - ✓ za sudionike vokalno glazbenog programa.
- Voditelji centara za obrazovanje odraslih zakazuju vrijeme konzultacija i organiziraju proces primanja povratnih informacija.

Centar za obrazovanje odraslih Grobiņa također je prešao s grupnog rada na individualni rad od 26. listopada 2020. do 6. studenoga, kada se incidencija Covid-19 u zemlji naglo pogoršala te je ponuđeno učenje na daljinu. Model učenja na daljinu pomoću platforme Zoom mogli su koristiti samo članovi grupe engleskog jezika, ali ne svi, jer je nekima nedostajalo potrebnih informatičkih vještina ili je više članova obitelji trebalo koristiti ograničene informatičke resurse istovremeno (uključujući studente koji uče na daljinu).

Obrazovanje odraslih u obliku organiziranih grupa postalo je vrlo problematično. Za to postoje i drugi razlozi: nastavu za odrasle plaćaju sami polaznici, pa je velik dio odbio učiti na daljinu zbog

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+ KA2 strategic partnership Nr.2020-1-LV01-KA227-ADU-094488 "I. We Society"

činjenice da se nije mogla ponuditi redovita nastava licem u lice. Centar za obrazovanje odraslih Grobiņa nudio je online programe razvijene u prethodnom Erasmus + projektu br. 2015-1-LV01-KA204-013388 "Razvoj EU kroz online inovacije" – engleski jezik, tečaj informatike, izbor hobija, komunikacija i samorazvoj.

Radom tijekom situacije vezane uz Covid-19 andragozi u Centru su zaključili sljedeće:

1. U obrazovanju odraslih model učenja na daljinu nije dostatan, socijalizacija je također vrlo važna za odrasle.
2. U Centru za obrazovanje odraslih Grobiņa ponuđeni programi nisu bili prikladni za učenje na daljinu. U situaciji vezanoj uz Covid-19 trebaju se nuditi tečajevi različitih sadržaja.
3. Odraslim osobama 55+ nedostaje osnovno informatičko znanje.
4. Mogućnosti za stjecanje IT vještina na različitim razinama trebaju se i nadalje nastaviti.
5. Centri za obrazovanje odraslih trebaju tražiti mogućnosti da stanovnicima nude besplatne obrazovne tečajeve koje plaća lokalna uprava.
6. Potrebno je nastaviti prepoznavanje potrebe za obrazovanjem stanovništva i na temelju toga ponuditi nove programe obrazovanja odraslih.
7. Potrebno je nastaviti razvoj novih tečajeva obrazovanja odraslih u digitalnom okruženju.

Mārīte Bruža

voditeljica Centra za obrazovanje odraslih Grobiņa

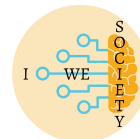
AKTIVNOSTI NA LJUDSKOJ UNIVERZI ROGAŠKA SLATINA TIJEKOM SITUACIJE COVID-19

U 2020. godini Ljudska univerza Rogaška Slatina (ustanova za obrazovanje odraslih), kao i sve druge obrazovne institucije u svijetu, kada je počela pandemija, našla se u potpuno novoj i jedinstvenoj situaciji. Kao rezultat toga, obustavljeni su svi obrazovni programi u organizaciji, a zaposlenici su se našli pred velikim izazovom kako nastaviti obrazovni proces u svim programima. Na početku nam je glavni cilj bio barem ostati u kontaktu s našim polaznicima za što smo koristili e-maileve i redovite postove. Redovito smo polaznicima slali materijale za učenje i poticali ih na samostalno učenje kod kuće. Ubrzo nakon toga neki od naših predavača počeli su izvoditi online lekcije, koristeći aplikacije Skype i Jitsi Meet, iako je bilo dosta problema s internetskom vezom i radom obje aplikacije. Nekako smo uspjeli koliko-toliko uspješno završiti školsku godinu.

Kad je ljeto počelo, mi nismo mirovali. Znali smo da postoji velika mogućnost da ćemo morati nastaviti sa sličnim načinom obrazovanja kada najesen počne sljedeća školska godina. Imali smo sreću da smo od našeg Ministarstva obrazovanja, znanosti i sporta dobili besplatan pristup za nekoliko aplikacija za učenje na daljinu, poput Zoom-a, Microsoft Teams-a i Moodle-a. Ljetno vrijeme smo iskoristili za obuku naših predavača o korištenju ovih aplikacija za učenje na daljinu. Naš ICT stručnjak za njih je organizirao nekoliko edukacija i naučio ih koristiti Zoom i Microsoft Teams. Početkom školske godine,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+ KA2 strategic partnership Nr.2020-1-LV01-KA227-ADU-094488 "I. We Society"

nakon što su se naši polaznici vratili, organizirali smo i nekoliko edukacija za one polaznike koji su trebali steći dodatne vještine korištenja ovih alata.

Dakle, kada je počela nova školska godina, započeli smo s online lekcijama za naše formalne strukovne programe koristeći kombinaciju Zoom online predavanja i individualnog rada u Microsoft Teams. Bili smo prilično iznenađeni povratnim informacijama naših polaznika u strukovnim programima, jer su vrlo pozitivno prihvatili učenje na daljinu. Izrazili su veliko zadovoljstvo ovakvim oblikom učenja, jer im je uštedio mnogo vremena i novca te se nisu morali voziti na satove. Pritom, uspjeh na završnim ispitima nije bio ništa lošiji nego prethodnih godina.

Naravno, u drugim neformalnim programima, bilo je malo drugačije. Najveći problemi nastali su u pojedinim nacionalnim projektima, jer ministarstva nadležna za provedbu pojedinih projekata nisu dopuštala nastavak nekih projekata u online obliku. Ti projekti su morali biti u potpunosti obustavljeni na određeno vrijeme, što je uzrokovalo kašnjenja u obavljanju određenih aktivnosti i otežano postizanje zadanih pokazatelja. Jedan o tih projekata bio je projekt sa Centrom za zapošljavanje, gdje provodimo program socijalne aktivacije dugotrajno nezaposlenih osoba. Morali smo čekati da nastavimo s ovim programom dok nam se ponovno ne dopusti izvođenje aktivnosti licem u lice, što je bila velika šteta, jer su oni populacija kojoj su ovakve aktivnosti i socijalna uključenost najpotrebniji. Vrlo slična situacija je bila i s našim programima za slovenski jezik za strance.

Druga kategorija polaznika koja je bila u najvećem riziku od isključenja bila je velika skupina naših članova Sveučilišta za treću životnu dob Rogaška Slatina. Budući da se radi o osobama starijim od 65 godina, mnogi od njih nisu imali ICT vještine za nastavak aktivnosti u online obliku, pa smo nastojali zadržati kontakt s njima slanjem telefonskih poruka i materijala za učenje s odgovorima putem redovitih objava. Uspjeli smo organizirati neke Zoom lekcije za članove tečajeva engleskog, njemačkog i talijanskog jezika, te vježbe joge i računalne tečajeve, no još uvijek je velik broj starijih koji ne sudjeluju u ovim online aktivnostima. Pojavio se još jedan problem kada smo ponovo smjeli imati nastavu uživo, jer su se ti stariji članovi, kao visokorizična skupina, prirodno previše bojali vratiti na nastavu.

Velika promjena dogodila se i na području naših međunarodnih projekata, budući da su svi transnacionalni projektni sastanci i treninzi prebačeni u online formu. Vjerujemo da je ovo privremeno rješenje, ali stvarno nam nedostaju susreti licem u lice koji vam daju više mogućnosti za razmjenu iskustava, primjera dobre prakse i upoznavanje različitih kultura.

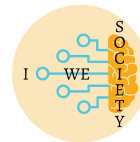
Dakle, sada u 2021. godini moramo napraviti mnoge prilagodbe iz tjedna u tjedan, prema pravilima koja izlaze svaki tjedan. Sve naše strukovne programe i dalje imamo u online obliku, a u ostalim programima izrađujemo različite kombinacije putem online aplikacija i direktnih aktivnosti, ovisno o trenutnoj situaciji s Covid-19. U trenutku pisanja ovog članka Ljudska univerza Rogaška Slatina je zatvorena zbog potpune blokade, ali idućeg tjedna naša će vrata ponovno biti otvorena za javnost i neke aktivnosti ponovno će započeti u fizičkom obliku. Koliko dugo, nitko ne zna, ali nadajmo se najboljem.

Mojca Vukovič

voditelj projekta na Ljudska univerza Rogaška Slatina

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+ KA2 strategic partnership Nr.2020-1-LV01-KA227-ADU-094488 "I. We Society"

DOBRA PRAKSA U AIFED-u I DRUGIM INSTITUCIJAMA U GRANADI IZ ŠPANJOLSKE TIJEKOM COVID-19

Zbog Covid-19, svijet je uključen u veliku promjenu načina poučavanja u obrazovanju. U 2020. AIFED i nekoliko institucija koje rade s nama susrele su se s neočekivanom situacijom bez dovoljno vremena da sve prilagode online okruženju.

Do sada su sve lekcije i radionice bile u učionici, odjednom je sve prešlo na online. Rad od kuće, škola od kuće, učenje od kuće... niti u obrazovanju odraslih nije bilo drugačije.

Zbog hitnosti i kako bismo izbjegli gubitak tečajeva, u Španjolskoj smo se morali prilagoditi novim okolnostima.

Za AIFED je to bilo teško jer smo do sada radili radionice i neke obrazovne aktivnosti klasičnom nastavom u učionicama i jako cijenimo osobni kontakt, ali smo se reorganizirali i prilagodili se novoj situaciji. Napravili smo neke tečajeve na platformama kao što je Google Classroom i razvili smo razgovore i webinare online putem Google Meet-a, Zoom-a, Microsoft Teams-a... kako ne bismo prekitali naše obrazovne aktivnosti.

Na primjer, postojao je jedan poseban projekt u kojem je dirigent orkestra online vodio koncert. Štoviše, koncertni su izvođači bili svaki ponaosob na različitim mjestima zbog ograničenja okupljanja i to je bio uspjeh kombinirajući tehnologiju i prilagodbu sudionika koncerta.

Također, nudimo online razgovore i webinare s drugim partnerima zbog nemogućnosti putovanja i susreta licem u lice. To nije isto zbog gubitka izravne interakcije, ali je učinkovito i brzo.

U AIFED-u surađujemo s dvije organizacije vezane uz obrazovanje odraslih i oni su nam prenijeli svoje iskustvo rada kroz ovu ludu prilagodbu na vrijeme pandemije.

SECOT, udruga koja globalizira znanje i nudi mentorstvo, trebala je dodatno obrazovati poslovne mentore koji pomažu mladima da osnuju male tvrtke, a mentori su bili dostupni samo online. Napravili su mapu talenata u kojoj poslovni mentori registriraju svoje profesionalne profile kako bi do njih došli mladi ljudi i njihovi mentori iz SECOT-a. Na taj način su poslovni mentori nudili svoje usluge, znanje i iskustvo.

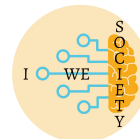
Također, poslovni mentori prenijeli su sve svoje usluge na platformu SECOT-a i prilagodili se radu u online okruženju putem sastanaka na Zoom-u, Google Meet-u, Microsoft Teams-u... telefonskim pozivima i e-poštom.

Druga institucija s kojom blisko surađujemo je OFECUM. Riječ je o organizaciji koja je usmjerena na aktivno starenje i rad s odraslim i starijim osobama. Prije situacije vezane uz COVID-19 radili su puno aktivnosti poput plesa, kazališta, satova engleskog jezika, putovanja... Nakon što su se uvjeti rada promijenili zbog COVID-19, oni rade na svom online sadržaju, pokušavajući održati kontakt sa svojim polaznicima putem poziva, video poziva i e-poruka.

Neke su aktivnosti bile otkazane, ali sada se OFECUM vraća u normalu i opet imaju veliku ponudu aktivnosti.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+ KA2 strategic partnership Nr.2020-1-LV01-KA227-ADU-094488 "I. We Society"

Ovi navedeni primjeri imaju i neke dobre strane, poput uštede novca i vremena jer ne morate putovati na posao, ali je posjećenost, pažnja i zadovoljstvo polaznika lošija nego u odnosu na prije. Ljudi se trebaju družiti i biti u kontaktu s drugim ljudima.

Ipak, kao što smo već rekli, OFECUM ili SECOT su svojim korisnicima i kupcima dostupni telefonskim i video pozivima kako bi se ljudi osjećali manje usamljeno.

Zbog nedavnih promjena u ograničenjima u Španjolskoj sve se svakodnevno mijenja zbog cjepiva, virusa i situacije. Mi se stalno prilagođavamo, pa je COVID-19 iskustvo koje je promijenilo život i perspektivu tradicionalnog obrazovanja. Trenutno su promjene naša svakodnevica i s njima se trebamo moći suočiti.

Ali za sada, sve što možemo učiniti je pričekati još malo da saznamo koje od ovih promjena su za nas najbolje i koje će promjene ostati.

IZAZOVI OBRAZOVANJA ODRASLIH TIJEKOM PANDEMIJE COVID 19 U HRVATSKOJ

Iznenadna, brza i novonastala situacija uzrokovana pandemijom COVID-19 zahvatila je u ožujku 2020. godine i Republiku Hrvatsku.

U Hrvatskoj se od 16.3.2020., sukladno Odluci Ministarstva znanosti i obrazovanja (<https://mzo.gov.hr/vijesti/uputa-svim-osnovnim-i-srednjim-skolama-vezano-uz-nastavak-organizacije-nastave-na-daljinu/3592>) prešlo na online sustav nastave u svim obrazovnim institucijama zbog pandemije COVID-19. Navedena odluka je snažno utjecala na obrazovni sektor i obrazovanje odraslih zbog iznenadnih i brzih promjena. Svi koji su uključeni u proces obrazovanja odraslih u kratkom vremenu su morali pokazati veliku kreativnost, snagu i volju u prilagođavanju novonastaloj situaciji.

U rujnu 2020. Ministarstvo znanosti i obrazovanja objavilo je inačicu dokumenta Modeli i preporuke za rad u uvjetima povezanim s COVID-19 u pedagoškoj/školskoj godini 2020./2021. u kojemu se predlažu modeli i nude preporuke za odgojno-obrazovni rad i izvođenje nastave u vrtićima i školama. U skladu s uputama, sve obrazovne ustanove, uključujući i ustanove za obrazovanje odraslih, mogle su nastavu provoditi prema sljedeća tri modela:

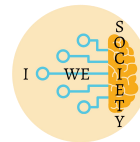
1. Model A - nastava u ustanovi za obrazovanje odraslih
2. Model B – mješoviti oblik nastave
3. Model C – nastava na daljinu.

U skladu s uputama Ministarstva o provođenju nastave u redovitom sustavu, ustanove za obrazovanje odraslih su od 21. rujna 2020. provodile nastavu prema Modelu A, u skladu s odobrenim programima, odnosno, odobrenim načinom izvođenja pojedinog programa. Uz uvjet, da će se u slučaju pogoršanja epidemiološke situacije ponovno provoditi nastava na daljinu, uvažavajući mogućnosti i potrebe samih polaznika.

IGOR, obrt za cjeloživotno učenje provodi neformalne edukacije za obrazovanje odraslih koje su se do prije pandemije izvodile samo u učionicama jer su radioničkog tipa. Kada je donesena odluka o prelasku na online model bili smo potpuno nepripremljeni, jer do tada nismo izvodili online edukacije.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+ KA2 strategic partnership Nr.2020-1-LV01-KA227-ADU-094488 "I. We Society"

U tom periodu smo intenzivno radili na prilagodbi edukacija na online okruženje i učenju kako koristiti online alate poput Zoom i MS Teams, koje smo najviše koristili. U početku su online edukacije bili veliki izazovi za predavače koji su suočeni sa potrebom kvalitetne pripreme radionica i nastavnih sadržaja u online okruženju. S druge strane, polaznicu su se trebali prilagoditi na rad s online alatima, osigurati si dostupno računalo i kvalitetnu Internet vezu što je ponekad bilo nekim polaznicima teško izvodivo (više članova obitelji je radilo online od kuće, a nisu imali dovoljan broj računala i/ili dovoljno kvalitetnu Internet vezu).

Kako je vrijeme prolazilo naši predavači su sve više bili upućeni u mogućnosti rada sa Zoom i MS Teams alatima, ali i drugim alatima koje su koristili tijekom online edukacije.

Vlada je kontinuirano donosila nove mjere i pravila za provođenje edukacija koje smo redovno pratili i prilagođavali svoj rad novim uputama. Kada su donesene mjere da se dozvoljava nastava u učionicama odmah smo počeli koristiti tu mogućnost uz pridržavanje svih epidemioloških mjera vezanih uz maksimalno dozvoljen broj polaznika na edukaciji i međusobnu udaljenost, nošenje maski i dr. To nam je opet bio veliki izazov jer smo trebali pronaći načine kako organizirati edukaciju jer nismo mogli primjenjivati različite metode i oblike rada na edukacijama zbog epidemioloških uvjeta izvođenja edukacije. To je za predavače značilo novo ulaganje vremena u osmišljavanje kako provesti edukaciju i postići ishode učenja s ograničenjima koju su nastala zbog pandemije (nije dozvoljeno miješanje polaznika tijekom edukacije poput: rada u paru, u grupama, korištenje različitih metoda rada...).

Polaznici su iskazali puno veći interes za rad u učionicama nego za online model nastave. Većini polaznika online edukacija je nedostajao direktan kontakt s predavačima i drugim polaznicima edukacije što im je omogućavalo brže i kvalitetnije postizanje ishoda učenja. Često im je socijalna distanca tijekom procesa učenja utjecala na pad motivacije za učenjem. Dužina trajanja pojedine online edukacije (2, 3 ili više sati tijekom jednog dana) je za neke polaznike bila naporna pa su predavači bili usmjereni raditi u kraćim intervalima od 25 do 30 minuta s više pauza. Poneki odrasli i starije osobe imaju otpor prema korištenju IT ili nemaju dovoljno znanja za njihovo korištenje što je otežavalo provedbu online edukacija, a ponekad je značilo i odustajanje nekih polaznika od edukacije.

S druge strane sudjelovanje na online edukaciji im je smanjilo utrošeno vrijeme na putovanje, omogućilo da prisustvuju na edukaciji bez obzira gdje se trenutno nalaze, a ako su u pitanju webinar, tada i mogućnost samostalnog organiziranja vremena i dinamike prolaska pojedine edukacije. Tijekom online edukacija teorijski dijelovi pojedine edukacije su relativno dobro i jednostavno prošli, ali razumijevanje i praktična primjena novo usvojenih znanja je puno zahtjevnija u online okruženju nego što je to slučaj kada provodimo edukaciju licem u lice. Za to nam je pogodan mješoviti model učenja.

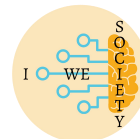
Sve nas ovo upućuje da i dalje nastavimo razvijati edukacije za provođenje u učionicama i na daljinu (A i C model) da bi bili spremni odgovoriti na buduće moguće izazove vezane uz situaciju pandemije. Kroz povratnu informaciju od polaznika naših edukacija bit ćemo u mogućnosti kontinuirano unaprijediti kvalitetu naših edukacija, bez obzira na kojih ih način provodimo, nastava u učionicama, nastava na daljinu ili mješoviti oblik nastave.

U budućem razdoblju, kako bismo osigurali podržavajuće uvjete u situacijama održavanje nastave u doba krize, potrebno je razviti potencijal podrške polaznicima na razne načine, kao npr. kroz:

- implementiranje pristupačnih programa obrazovanja iz područja zdravlja i upravljanja rizicima,
- razvoj i osiguranje alternativnih mogućnosti za učenje kao pomoć kompenzaciji prekida usluga formalnog obrazovanja i suzbijanju pogoršanja krize učenja te

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+ KA2 strategic partnership Nr.2020-1-LV01-KA227-ADU-094488 "I. We Society"

- stvaranje prilika za refleksiju o zajedničkim vrijednostima poput globalne odgovornosti, solidarnosti i aktivnog građanstva i drugo.

Stvaranje podržavajućih uvjeta zahtijeva ulaganje u stvaranje okruženja koje omogućava njihovu implementaciju, a to su: investiranje u digitalnu infrastrukturu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini; kreiranje više online mogućnosti za jačanje kapaciteta osoblja, menadžera i nastavnika u učenju i obrazovanju odraslih, te obučavanje osoblja za korištenje digitalnih mogućnosti i savjetovanje polaznika.

S namjerom da način provedbe edukacija bude u direktnoj vezi s kvalitetom provođenja edukacije, a što manje uvjetovan situacijom pandemije, nadajmo se najboljem u budućnosti.

Igor Štavlić

IGOR, obrt za cjeloživotno učenje

OBRAZOVANJE ODRASLIH U VRIJEME GLOBALNE PANDEMIJE: SLUČAJ CIPRA

U svjetlu pandemije koja je u tijeku, potreba za visokokvalitetnim mogućnostima učenja i raznolikim iskustvima učenja dostupnim ljudima svih dobnih skupina postala je još hitnija. Europski projekt I.We.Society. ima za cilj ispuniti tu potrebu, posebno se usredotočujući na ranjivi dio društva koji se suočava s izazovima i poteškoćama, od kojih su neki bili posljedica Covid-19. Međutim, kako bi se poboljšale mogućnosti obrazovanja odraslih, važno je razmisliti o tome kako su pružatelji obrazovanja do sada reagirali na ovu krizu.

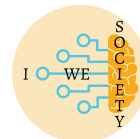
Covid-19 je promijenio naše živote u mnogim aspektima, od načina na koji se družimo do načina na koji putujemo, radimo, učimo i tako dalje, a s čime je povezano naše fizičko i mentalno zdravlje i dobrobit. Obrazovanje odraslih, koje je neprocjenjivo, posebno u kriznim vremenima, također se moralo prilagoditi novoj stvarnosti. Gotovo preko noći, predavači i pružatelji usluga obrazovanja, kako bi ostali lojalni svojim polaznicima, trebali su nadograditi svoje digitalne vještine premještanjem svog rada na Internet, isprobavanjem i ulaganjem u digitalne alate i platforme te istraživanjem različitih metodologija s ciljem smanjenja izolacije polaznika, jačanja njihove otpornosti te zaštite njihovog mentalnog zdravlja.

Međutim, iskustvo pandemije nije za sve isto. Covid-19 je više pogodilo ranjive pojedince kao što su starije osobe, nezaposleni ili oni s niskim primanjima, osobe s invaliditetom ili zdravstvenim problemima, osobe u udaljenim područjima, izbjeglice i migrante ili pojedince iz etničkih manjina koji su već u poteškoćama, a koji možda i nemaju potreban sustav podrške koji će im pomoći da prebrode ova teška vremena. Iako je obrazovanje odraslih brzo reagiralo na novonastalu situaciju, nažalost, ti ljudi, koji bi od njega imali najviše koristi, posebice tijekom pandemije, često su imali ograničen, otežan ili nikakav pristup.

S obzirom na to da se većina obrazovnih mogućnosti odvija online, ljudi s neadekvatnom Internet vezom, nedovoljnom opremom ili lošim digitalnim vještinama bili su isključeni iz sudjelovanja, kao što je često bio slučaj sa starijim osobama. Štoviše, mnogima, koji su se našli u teškom stanju kako osigurati prihod, uskladiti svoje obiteljske i radne obaveze bez ikakve šanse za druženje, promijenili su se prioriteti i obrazovanje je ostavljeno po strani.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+ KA2 strategic partnership Nr.2020-1-LV01-KA227-ADU-094488 "I. We Society"

Stoga je važno razmisliti o tome kako su pružatelji usluga obrazovanja odraslih do sada reagirali na ovu hitnu globalnu situaciju, cijeneći uloženi trud i kreativnost s jedne strane i prepoznajući ograničenja i nedostatke s druge strane. Takvo promišljanje daje uvid u to što se može učiniti kako bi se bolje pripremili, kako bi se postiglo inkluzivnije obrazovanje odraslih koje će bolje odgovoriti na potrebe polaznika u svim krizama koje se mogu pojaviti u budućnosti.

Slučaj Cipra:

Na Cipru su različiti pružatelji usluga obrazovanja odraslih odgovorili na pandemiju COVID-19 različitim inicijativama:

Formalno obrazovanje: Većina sveučilišta i fakulteta brzo se prilagodila od početka pandemije, nastavivši s radom putem e-učenja, mješovitog učenje uz nekoliko iznimaka u kojima je nastava u učionicama bila dopuštena.

Odbor mladih Cipra (ONEK): ONEK je poluvladina institucija koja se usredotočuje na rad s mladima i pruža usluge usmjerene na mlade kao što su savjetovanje, volontiranje i financirane obrazovnih mogućnosti, kreativnih prostora i informacija. U svjetlu pandemije, organizacija je na jednoj stranici napisala sve svoje usluge koje bi mogle podržati mlade u ovim teškim vremenima. Usluge sadrže informacije o tome kako se nositi s internetskim intervjuima, s mogućnošću online sastanka sa stručnjakom, video o upravljanju pravim i lažnim vijestima na društvenim mrežama, kontaktima za psihološku podršku, mogućnostima za natjecanja i izazove te informacije o COVID-19. Štoviše, projekt ReOVer20 odnosi se na financiranje pilot akcija, programa ili aktivnosti s ciljem odgovora na posljedice pandemije.

Centri za obrazovanje odraslih (Epimorfotika Kentra): Centri za obrazovanje odraslih potpadaju pod Ministarstvo prosvjete, kulture, sporta i mladih i nude niz interdisciplinarnih tečajeva koji se uglavnom fokusiraju na učenje stranih jezika, programe iz područja umjetnosti i obrta, programe u kulturi, zdravstvene programe i druga pitanja od općeg interesa, kao i na poučavanje o profesionalnim i stručnim vještinama. Tijekom pandemije obustavili su svoje djelovanje odlukom Ministarstva. Tek u nekoliko slučajeva, nakon osobne inicijative i dogovora s predavačima, dio nastave je prebačen na Internet.

Ciparski opservatorij treće životne dobi (Paratiritirio Tritis Ilikias): Ciparski opservatorij treće životne dobi je nevladina organizacija koja promiče zdravo i aktivno starenje. Djeluje kao otvorena organizacija za starije osobe koja nudi različite terapijske i rekreacijske programe kao što su tjelovježba, radna terapija, muzikoterapija, dramska terapija, grupne seanse, aktivnosti na otvorenom, igre, izrada konstrukcija kroz tematske cjeline, tjedno praćenje psihologa i drugo. Tijekom pandemije centar je na neko vrijeme obustavio svoje djelovanje. Međutim, organizirane su radionice o osnovnoj digitalnoj pismenosti i korištenju digitalnih komunikacijskih sredstava za korisnike koji su kao posebno ranjivi bili u opasnosti od izolacije.

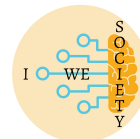
Razmišljajući o tome kako su pružatelji usluga obrazovanja odraslih na Cipru reagirali na globalnu pandemiju, možemo vidjeti da, iako je bilo nekih inicijativa, postoji mnogo prostora za poboljšanje. Osim digitalnih alata, potrebno je istražiti i druge metodologije i prilagodbe kako bi se osiguralo uključivanje onih koji možda neće moći koristiti digitalne tehnologije. Istraživanje o tome što je učinjeno u drugim zemljama važno je za razmjenu dobrih praksi kako bi se optimiziralo obrazovanje odraslih na Cipru.

Maria Mavronicola

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+ KA2 strategic partnership Nr.2020-1-LV01-KA227-ADU-094488 "I. We Society"

Eurosucces Consulting

IZAZOVI OBRAZOVANJA ODRASLIH ZBOG COVID-19 U MAĐARSKOJ

Situacija s pandemijom COVID-19 promijenila je naš život u mnogim područjima. Obrazovni sustavi su imali ozbiljne izazove u cijelom svijetu. Iz pandemije se mogu naučiti mnoge lekcije u području obrazovanja, ali razlike u obrazovnim sustavima generiraju različite zaključke.

U Mađarskoj su tijekom prvog vala COVID-19 sve škole bile zatvorene od 16. ožujka 2020. do kraja školske godine (15. lipnja). Škole su se morale prebaciti s tradicionalnog obrazovanja u učionicama na učenje na daljinu i online poučavanje u nekoliko dana. Škole i učitelji morali su pronaći odgovarajuću online obrazovnu platformu, izraditi digitalni kurikulum, osigurati digitalnu opremu i revidirati oblike ocjenjivanja i evaluacije u roku od nekoliko dana. Zbog nepripremljenosti obrazovnog sustava, uključujući škole i učitelje, prelazak na učenje na daljinu popraćen je brojnim problemima.

Situacija s obrazovanjem odraslih lakša je od osnovnoškolskog ili srednjoškolskog obrazovanja jer postoji mnogo tečajeva koji se izvode online alatima čak i prije COVID-19. Za škole i obrazovne institucije koje su već imale iskustva s online tečajevima bilo je lakše primijeniti online poučavanje u drugim obrazovnim programima jer su već poznavali online alate. Glavni problem je bio što je bilo nastavnika/mentora koji nisu imali iskustva s online programima/platformama kao što su Zoom, Google Meet, Skype, Classroom i drugi. Bila je to brza promjena bez vremena za pripremu, tako da su nastavnici/mentori morali biti fleksibilni i brzo naučiti nove tehnike kako bi mogli nastaviti poučavati.

Najveći problem online obrazovanja u Mađarskoj bio je nedostatak tehničkih sadržaja. Postoji mnogo regija ili ugroženih područja u kojima nastavnici/učenici nisu imali pristup Internetu u svom domu, a također nisu imali tehničku opremu poput računala, prijenosnog računala... Bez navedenog online obrazovanje nije moguće. Još jedna poteškoća je što u ugroženim područjima knjižnice i druge društvene ustanove omogućuju javnosti besplatan pristup Internetu i računalima, no u situaciji pandemije ovakve ustanove su bile zatvorene.

Veliku ulogu su imala ulaganja obitelji u opremu. U mnogim obiteljima roditelji s nekoliko djece bili su kod kuće, što je također stvaralo problem jer nisu svi imali pristup računalu kada im je bilo potrebno. Bilo je obitelji u kojima su roditelji radili od kuće, ali su morali koristiti svoje uređaje cijeli dan, a nisu imali mogućnost kupiti nove uređaje svojoj djeci za online edukaciju.

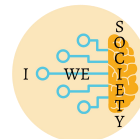
Bilo je korisno što su obitelji, čije je dijete sudjelovalo u obrazovanju na daljinu, nakon toga mogle dobiti nadoknadu naknade za internetsku pretplatu. Međutim, ova podrška nije stigla do obitelji u nepovoljnom položaju koje nisu imale mjesečnu pretplatu, već samo pretplatu. Velika pomoć je bila i to što su neke škole i ustanove na nekoliko mjeseci učenicima posudili prijenosna računala.

Ecocenter je tijekom COVID-19 imao sljedeća iskustva u vezi s tečajevima za odrasle. Ovisno o ciljnoj skupini i samom tečaju implementirana su tri moguća načina:

1. Online edukacija je moguća – edukativni materijali su dostupni online, polaznici imaju Internet i tehničku opremu za individualno praćenje tečajeva, mogu koristiti online alate, zadatke samoprocjene za samovrednovanje.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Erasmus+ KA2 strategic partnership Nr.2020-1-LV01-KA227-ADU-094488 “I. We Society”

2. Mješovito obrazovanje – edukativni materijali dostupni su online, polaznici imaju Internet i tehničku opremu. Polaznici nisu u mogućnosti učiti individualno, trebaju im mentori/treneri/nastavnici. Umjesto direktnog rada, omogućeni su online sastanci, mentori/treneri/nastavnici su dostupni online i spremni su pomoći u procesu učenja.

3. Privremeno otkazani tečajevi – polaznici ne mogu raditi online, nemaju mogućnost Interneta niti tehničku opremu ili je ciljna skupina posebna poput starijih osoba koje nemaju informatičke vještine za nastavak online tečaja.

Kinga Hamza-Langer

Zaklada Ekocentar